

el baix Ossau i Pau, i *chenigou* com a variant; «*chenigoù*: petit lait» en M. de Camelat, que escrivia en el parlar de la vall d'Azun, ja Bigorra, si bé tocant amb Ossau.⁶

Més considerable és la representació a l'Alt Aragó, i instructiva per a la forma primitiva del mot. A. Kuhn va trobar *sirigüeta* a Aragüés (NO. de Jaca), però *sirikyéta* a Fiscal, i reduït a *sirikéta* a Torla: «lo que queda después de hacer el queso, casi agua» (ZRPb. LV, 627; RLiR XI, 14); però en el poble més alt de la vall de Broto, a Linás (entre Torla i el pas cap a Tena), em digueren la *sarikyéta*, que deu ser realment el xerigot, perquè el distingiren tant del *requesón* com de *o prieto* i *palotián* (1966). És evident que tot això representa una base *SERIKŌTTA* ben semblant a la nostra.⁷

En fi, el mot existeix en basc amb certa extensió, i en formes ben instructives: *xirigota* «eau qui sort du fromage, mais qui n'est pas le petit lait» labortà, si bé només del SE. (Ainhoa), *zirikot* a Sule i en el baix-navarrès de Baigorri, *zirikort* en el Baztan (Azkue); *xirikote* «foireux» sul. ja és més dubtós que s'hi hagi d'ajuntar, car cf. *xirin* 'diarrea', però de tota manera no és possible fer venir d'aquest el nostre mot, de sentit i forma allunyats. Són formes de fesomia basca més que romànica: quasi no es podria dubtar que siguin verament euskèriques, si no fos que l'àrea és bastant limitada: només basc-francesa i de la meitat E. d'aquesta zona (ja no n'hi ha notícia a l'alt-nav., ni al guip.). Dels tres grans grups dialectals del basc: biscaí, guip-alabès y oriental (Nav. i P. Basc fr.), no ocupa ni tan sols la meitat del darrer, a continuació de l'àrea aragonesa (Aragüés) i la romanalla bearnesa; no diguem que sigui argument ben ferm, perquè també és veritat que a la Sule i Baztan s'han conservat bastants arcaïsmes euskèrics perduts a la resta.

Ajuda, però, a dubtar del caràcter no manllevat del mot el fet que el 'xerigot' té en basc un nom ben autòcton, i bastant general dialectalment, *gazur* (*gaxur*); en el DCEC/DECH vaig creure trobar una prova de la gran antiguitat de *gazur* en el fet que el cast. ant. dial. *názora* 'nata', 'recuit' seria degut a un encreuament de *nata* amb *gazur*. És veritat que també a això es podria trobar una rèplica; car Mitxelena, *FonHiVca.*, creu que s'ha de lligar *gazur/gaxur* amb el mot basc (aquest sí proto-basc) *gatz* 'sal', *gazi* 'salat', i aleshores se m'ocorre que *gazur/gaxur* podria ser cpt. de *gazi* amb el sorotàptic *soro-* 'xerigot'. Notem que en el vocab. del basc els encreuaments sovintegen. Segons el *Supl.* de Azkue, existeixen en altres llocs, com a nom del «requesón», *gazlabetatxa* i *xirigatzia*, en els quals entra evidentment *gazta* 'formatge' (altre derivat de *gazi* 'salat'): en aquell es combina amb *beratx* 'tendre'; i en *xirigatzia* sembla que hi ha combinació de *gazta* 'formatge' amb el mot que ens està ocupant: sigui amb el nostre *zirikot* o amb el mateix *soro-*: llavors *gazur* i *xirigatzia* serien combinacions simètriques, amb el nostre mot, en l'un a davant, en l'altre a darrere.

En definitiva tenim, doncs, que l'ètimon de *xerigot* va cobrir en l'origen una àrea que s'estenia des d'Àla-

cant fins a Narbona i fins als Pirineus atlàntics. Que en aragonès i basc hi hagi *zi-* i no pas *zo-* no ens preocupa gaire, puix que ja hem vist que això pogué originar-se per dissimilació i ser consolidat per la influència de *SERUM*; en efecte *sier* i *sirigüeta* justament conviuen en els mateixos llocs, si bé designant varietats de xerigot diferenciades.

Ara bé el que ens deixa més dubtes sobre el caràcter indoeuropeu del nostre mot, és la seva sufixació. Sens dubte *-ik(A)* és un sufix bastant freqüent en mots preromans indoeuropeus: *boïga*, *boic*, *garriga*, *-rric*, *barri-ga/barrica*, *artiga*, *quexigo*, *cantiga*, *Are-morica* etc.: alguns d'aquests són cèltics, altres podrien ser-ho, d'algun és ben incert que ho pugui ser; però potser era sorotàptic, o bé comú als dos filons. També *-ortto-*, encara que hagi acabat per ser un sufix romànic tan conspicu i tan productiu, els seus testimonis antics són tots en mots de substrat indoeuropeu, com quasi tots els en *-tt-*, i també aquí és possible que fos de totes dues llengües. Val a dir que la combinació de tots dos, *-ik-ortto-*, ja sembla un supòsit més rebuscat.

I recordo haver trobat casos (bascos o bascoïdes) d'un sufix *-kot* amb caràcter diminutiu o despectiu. El fet que *soro-* sigui indoeuropeu, que ha quedat ferm, fins i tot admès que el nostre *SORIKOTT-* en sigui derivat, no prova forçosament que tot sencer sigui indoeuropeu: sempre es perd massa de vista que la barreja lingüística de l'època romana i visigòtica, a la Península i als Pirineus, fou grandíssima des d'antic. El celtibèric, contra la tendència del nostre temps a mirar-lo com un simple dialecte cèltic, estic convençut que duia en suspensió una gran quantitat d'elements ibèrics o ibero-bascos, fins en el lèxic i la morfologia. També havia de passar així amb la llengua dels sorotàptics i els elements bascoïdes del Pirineu (veg. híbrids així en *XARRUPAR*, *SEGALLA* etc.).

Tot essent indoeuropeu el tronc *soro-* aquest derivat pogué ser una creació híbrida, amb sufixació bascoïde: cosa de pastors del Pirineu i de la Serralada ibèrica. Ens hi decantaríem més, si tinguéssim l'aprovació dels mestres bascològics.

El que he trobat en aquest sentit en els treballs de Mitxelena no és prou clar: «En las listas de reyes de Navarra y condes de Aragón del Códice de Roda --- *Belascotenes* parece un ejemplo de tema en *-e*, o al menos de un tema consonántico asimilado. *Ibn Balascut* en textos árabes. Hay un sufijo vasco *kote* (por ejemplo, *mozkote* 'algo corto' que parece ser el mismo que ocurre en nombres de persona, *Juanicot(e)*, etc.» (Emerita xxv, 134-5). És veritat que dels tres espècimens que dóna, el darrer no convenç gens. No crec que en *Juanicot(e)* hi hagi res d'euskèric: NPP gascons en *-icot* n'hi ha molts, i també n'hi ha en català: *Joanic* i d'ací *Joanicot*, *Poncic*, *-cicó* etc. Tampoc *Belascot* és gens ferm: dim. en *-ot* de *Belasco*. Tanmateix *mozkote* (de *motz* 'mutilat') sí que és testimoni basc ferm.

I encara, però, podem sospitar que no sigui proto-basc sinó assimilació d'una terminació romànica. Llavors recauríem en el *SOR-IC-OTTO-* enterament indoeu-